

## **Informatīvais materiāls par pašvaldību iespējām veicināt uzņēmējdarbību**

**I Normatīvā regulējumā iespējas attiecībā uz pašvaldību tiesībām rīkoties ar savu mantu (nekustamo īpašumu)**

### **1. Likums „Par valsts un pašvaldību finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanu”**

2013.gada 1.janvārī stājās spēkā grozījumi likumā „Par valsts un pašvaldību finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanu”. Grozījumu rezultātā **klūs vienkāršāka un „caurspīdīgāka” publisko personu īpašuma nodošana lietošanā**, t.i., netiek paredzēts dalījums „valsts un pašvaldību finanšu līdzekļi un manta”, bet **tiek ieviests jēdziens „publiskās personas finanšu līdzekļi un manta”**. Ja publiskas personas (valsts vai pašvaldības) manta tiks nodota bezatlīdzības lietošanā, attiecīgā publiskā persona būs tiesīga kontrolēt un pārbaudīt, vai lietošanā nodotais īpašums tiek izmantots lietderīgi.

Ja normatīvajos aktos nav paredzēts citādi, kustamās mantas nomas līgumu var noslēgt uz laiku līdz pieciem gadiem, **zemes nomas līgumu uz laiku līdz trīsdesmit gadiem**, cita nekustamā īpašuma nomas līgumu uz laiku līdz divpadsmit gadiem (*iepriekš maksimālais nomas līguma termiņš nevarēja pārsniegt divpadsmit gadus*).

Šobrīd spēkā esošās normas paredz, ka **pašvaldībai obligāti ir jāriko izsole par vakantajiem īpašumiem nomai**. Lai izvairītos no situācijas, kurā īpašumu iegūst mākleri (gaida nākošo pircēju, neplāno izveidot ražotni), **izsolēs var iekļaut nosacījumus par teritorijas izmantošanu (piem., izveidota ražotne ar noteiktu skaitu darba vietām)**.

Tā kā nekustamo īpašumu nevar nodot par atlīdzību, kas nav naudas veidā, **lai radītu labvēlīgākus nosacījumus pašvaldībām tiek plānoti grozījumi atļaižu piešķiršanai zemes nomai (skatīt zemāk)**.

### **2. Ministru kabineta 2010.gada 8.jūnija noteikumi Nr.515 „Noteikumi par valsts un pašvaldību mantas iznomāšanas kārtību, nomas maksas noteikšanas metodiku un nomas līguma tipveida nosacījumiem”**

Ja saskaņā ar publicētajiem nomas nosacījumiem nomnieks veic finanšu līdzekļu ieguldījumus nomas objektā, kas ir nekustamais īpašums, lai nodrošinātu ilgtspējīgu pašvaldības infrastruktūras attīstību, vai ja nomnieks veic nomas objektam nepieciešamos un derīgos izdevumus, ko **nevar atpelnīt 12 gadu termiņā, nomas līgumu var slēgt arī uz laiku, kas nepārsniedz 30 gadus**.

Savukārt, ja nekustamais īpašums tiek iznomāts publiskas funkcijas veikšanai, nomas līgumu slēdz atbilstoši publiskas funkcijas veikšanas laika posmam, un tas var būt ilgāks nekā 12 gadi. Attiecīgi, ja nomnieks iesniedz pieteikumu Eiropas Savienības struktūrfondu vai citu ārvalstu finanšu instrumentu projektu īstenošanai, kas paredz ieguldīt finanšu līdzekļus nomas objektā, **iznomātājam ir tiesības pagarināt nomas objekta nomas līguma termiņu uz ilgāku laiku nekā 12 gadi, ievērojot nosacījumu, ka līguma termiņš nepārsniedz 30 gadus**. Tā rezultātā, var secināt, ka iznomātājam (pašvaldībai) ir tiesības pagarināt nomas objekta nomas līguma termiņu uz ilgāku laiku nekā 12 gadi, ievērojot nosacījumu, ka līguma termiņš nepārsniedz 30 gadus.

### 3. Nomas maksa pašvaldību īpašumā esošām industriālajām zonām un nekustamā īpašuma nodoklis privātīpašumā esošajām industriālajām zonām

VARAM, balstoties uz 2012.gada jūlijā – novembrī veikto 30 pašvaldību (nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru) aptauju par pašvaldību īpašumā ietilpstošajām industriālajām zonām, š.g. februārī veica papildinošu aptauju par iepriekš norādītajām industriālajām zonām. Aptaujas mērķis bija noskaidrot, **kādos veidos industriālās zonas/teritorijas ir nonākušas pašvaldības īpašumā, kādu nomas maksu pašvaldība piemēro pašvaldības īpašumā esošajām industriālajām zonām un cik lielu nekustamā īpašuma nodokli (NĪN) pašvaldība iekasē industriālajām zonām/teritorijām, kas nav pašvaldības īpašumā.**

Apkopojot iesūtīto informāciju, var secināt sekojošo:

- **NĪN likme** privātīpašumā esošajām industriālajām zonām saskaņā ar likuma "Par nekustamā īpašuma nodokli" 3.panta 1.daļu ir **1,5% no VZD noteiktās zemes vērtības**. VZD noteiktā zemes vērtība (kadastrālā vērtība) tiek noteikta no zemes izmantošanas mērķa. Norādītajās industriālajās zonās, kas atrodas privātīpašumā, **visbiežāk notiek saimnieciskā darbība**. Tā, piemēram,
  - Alūksnes pašvaldība norāda, ka NĪN ir piemērots visiem vienādi, neizdalot to, vai notiek ražošana vai nē;
  - Gulbenes novadā NĪN likme tiek piemērota standarta atbilstoši likumam, atlaides nav piemērotas;
  - Limbažu novadā par saimniecisko darbību nekādas nodokļu atšķirības nav. Ir iespēja samazināt nodokli (aptuveni uz pusi), ja zemei maina lietošanas mērķi uz neapgūtu (tikai neapbūvētām ražošanas teritorijām);
  - Ventspils pilsēta norāda, ka saskaņā ar 14.06.2011. MK noteikumiem Nr.443, kadastrālo vērtību bāzes vērtības (rūpniecības apbūves zemei) 2012.gadā industriālajās zonās ir no 1 LVL/m<sup>2</sup> līdz 4,80 LVL/m<sup>2</sup>;
- **nomas maksas likme** pašvaldības īpašumā esošajām industriālajām zonām ir atšķirīga. Piemēram,
  - Līvānu novadā iznomātas industriālās zonas nomas maksa tiek noteikta 10% apmērā no VZD noteiktās zemes vērtības;
  - Daugavpilī perspektīvā industriālā zonā (kas atrodas Daugavpils pilsētā Ķīmijas mikrorajonā) nomas maksa tiek noteikta 3% apmērā no VZD noteiktās zemes vērtības;
  - Daugavpils perspektīvā industriālā zonā (kas atrodas blakus SIA „Daugavpils lidostas” teritorijas Naujenes pagastā Lociku ciemā) ikmēneša nomas maksa 0,064 ha platībai sastāda 39,84 LVL bez PVN un citai 0,9 ha platībai ikmēneša maksa sastāda 20 LVL bez PVN;
  - Gulbenes, Tukuma un Alūksnes novadā nomas maksa noteikta 1,5% apmērā no VZD noteiktās zemes vērtības.
  - Balvu novadā 0,5% no VZD noteiktās zemes vērtības;
  - Ventspils pilsētā nomas maksas apmērs atkarīgs no nomātās teritorijas platības, kas savukārt atkarīga no uzņēmuma darbības specifikas, kā arī, no zemes kadastrālās vērtības bāzes vērtības konkrētajā zonā.

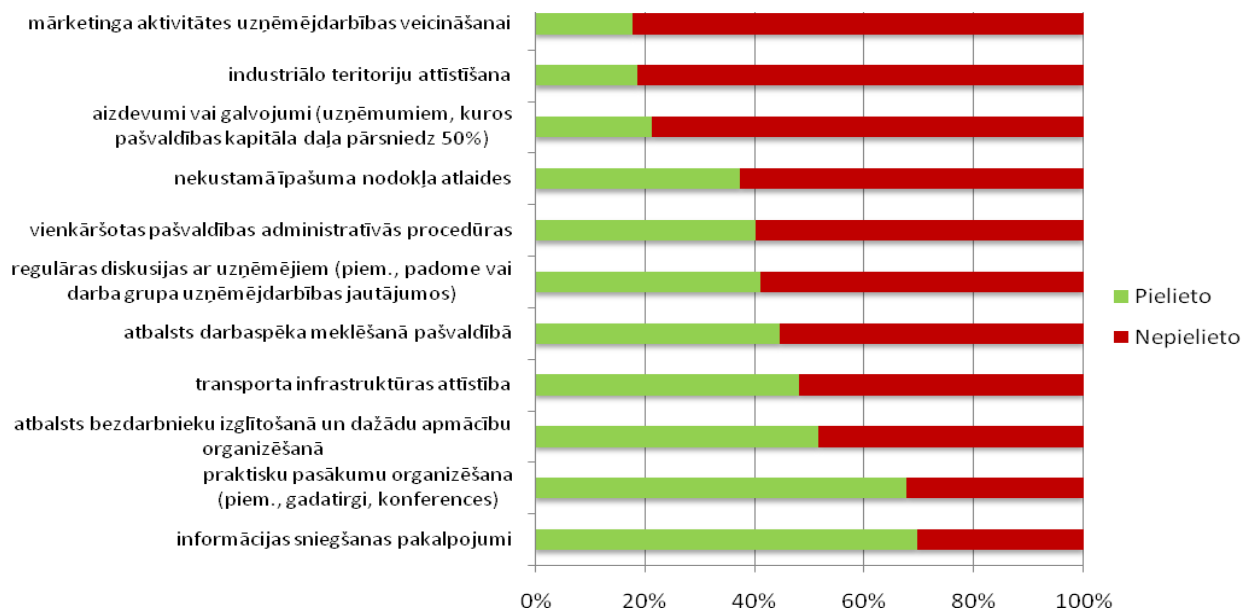
Norādītājās industriālajās zonās, kas tiek iznomātas, tikai Daugavpilī, Gulbenes un Tukuma novadā notiek saimnieciskā darbība.

- **Veidi, kādos industriālo zonu īpašumi ir nonākuši pašvaldību īpašumā**, ir sekojoši:
  - zemes vienības **pašvaldībai piekritīgas** pēc likuma un Zemesgrāmatā ierakstītas pamatojoties uz Uzziņas pamata, vai lietotājs nav izpircis zemi (Aizkraukles, Alūksnes novads);
  - zemes vienības ir **lietojuma formā**. Zemes vienību piekritības noteikšana pašvaldībai ir notikusi visas zemes reformas laikā (Aizkraukles novads);
  - zemes pašvaldībai **pieder vēsturiski** un bijušas pašvaldības rīcībā (Gulbenes, Krāslavas, Limbažu novads, Daugavpils).
  - **pašvaldība ir pirkusi** noteiktu industriālu teritoriju, piemēram, Krāslavas novadā Loģistikas un muitas centru, Patarniekos pie ES ārējās robežas ar Baltkrieviju (2012.gadā); Ventspils pilsētas pašvaldība atsevišķus īpašumus ir iegādājusies Ventspils pilsētas teritorijas un ostas attīstības vajadzībām, piemēram, Rūpniecības ielas rajonā.
  - **pašvaldība ir ieguldījusi pamatkapitālā**, piemēram, Līvānu novadā industriālajā zonā Fabrikas-Celtniecības-Stirnu ielā atrodas pašvaldības SIA „Līvānu siltums”, zeme sākotnēji bija nomā, tad uzmērīja un pašvaldība ieguldīja pamatkapitālā.
  - **pašvaldība ir pārņēmusi īpašumā no valsts**, piemēram, lielākā daļa no Ventspils pilsētas pašvaldības īpašumiem, tai skaitā industriālās zonas/teritorijas, pašvaldība pārņēmusi no valsts saskaņā ar LR likumu „Par pilsētas pašvaldību”, pamatojoties uz 1991.gada 1.jūlija LR Ministru padomes lēmumu Nr.171 „Par valsts īpašuma un kopsaimniecību īpašumu nodošanu pašvaldības īpašumā”, kā arī ņemot vērā LPR ministriņu iesniegtos priekšlikumus par valsts īpašuma nodošanu pašvaldības īpašumā.

Pašvaldībai, iegādājoties industriālo zonu īpašumus, galvenais **mērķis** ir sakārtot un attīstīt infrastruktūru (Ventspils pilsēta, Aizkraukles novads).

## **II Pašreizējās pašvaldību iespējas (rīcības) uzņēmējdarbības veicināšanai**

Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrija 2010.gada aprīlī-maijā veica pētījumu par pašvaldību pēdējo trīs gadu laikā (2007.-2010.gads) pielietotajiem atbalsta veidiem uzņēmējdarbības attīstības sekmēšanā un aktivitāti uzņēmējdarbības veicināšanā. Aptaujas rezultāti liecina, ka pašvaldību visvairāk pielietotie uzņēmējdarbības veicināšanas pasākumi ietver informācijas sniegšanas pakalpojumus, praktisku pasākumu organizēšanu (gadatirgi, konferences u.c.), kā arī atbalstu bezdarbnieku izglītošanā un dažādu apmācību organizēšanā.



1.attēls. Pašvaldību pielietotie atbalsta veidi uzņēmējdarbības veicināšanā 2007.-2010.g.  
Avots: RAPLM veiktā pašvaldību aptauja 2010.gadā

Pēc 1.attēlā redzamās diagrammas rezultātiem var secināt, ka pastāv neizmantotais potenciāls to iespēju aktivizēšanai, ar kurām pašvaldības var palielināt pašreizējo aktivitāti uzņēmējdarbības veicināšanā. Mazāk kā 50% no pašvaldībām uzņēmējdarbību savā teritorijā veicina, attīstot transporta infrastruktūru vai sniedzot atbalstu darbaspēka meklēšanā pašvaldībā. Pašvaldības uzņēmējdarbības atbalstam maz izmanto tādas iespējas kā nekustamā īpašuma nodokļa atlaides piemērošana, aizdevumu un galvojumu (uzņēmumiem, kuros pašvaldības kapitāla daļa pārsniedz 50%) piešķiršanas jomā u.c.

Saskaņā ar likuma „Par pašvaldībām” 15.pantu viena no pašvaldību autonomajām funkcijām ir sekmēt saimniecisko darbību attiecīgajā administratīvajā teritorijā, rūpējies par bezdarba samazināšanu. Saskaņā ar minēto normatīvo aktu pašvaldībām ir iespējas veicināt uzņēmējdarbību.

Izmantojot pašvaldību attīstības programmu rīcības plānus un investīciju plānus, tika apkopota informācija par pašvaldību iespējām veicināt uzņēmējdarbību. Visbiežāk minētās pašvaldību plānotās rīcības sistematizētas četrās grupās – pārvalde, infrastruktūra, mārketinga aktivitātes un atbalstošās funkcijas, pašvaldību atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, t.sk. atbalsts cilvēkresursiem (nodarbinātībai, konkurētspējai un attīstībai). Pie pašvaldību plānotajām rīcībām minēti praktiski pašvaldību piemēri, kā rīcības ir īstenotas. Jānorāda, ka pašvaldības rīcība var būt pastarpināti saistīta ar iespējam veicināt uzņēmējdarbības attīstību. Tas nozīmē, ka rīcība var nebūt konkrēts pasākums uzņēmējdarbības vides attīstībā, bet ar tās palīdzību var netieši veicināt šīs jomas attīstību. Piemēram, stimulējot un atbalstot dažādu iedzīvotāju grupu izglītošanu, informēšanu un veicinot dažādu prasmju apguvi, iedzīvotāji tiek aktivizēti sociālai un ekonomiskai darbībai, kas attiecīgi netiešā veidā veicina uzņēmējdarbības vides attīstību.

## 1.1. Pārvalde

Pārvaldes jomā pašvaldības var veikt sekojošas darbības:

- uzlabot pakalpojumu pieejamību, attīstīt e-pakalpojumus, izsniedzot nepieciešamās atļaujas un izziņas uzņēmējiem, izsniegt atļaujas un izziņas iespējami īsā laikā, nevis izmantot normatīvajos aktos noteikto maksimālo termiņu

**Jēkabpils pilsēta.** *Vienas pieturas aģentūra koordinē elektronisko dokumentu apriti starp domes amatpersonām, un iedzīvotāji tādējādi ir atbrīvoti no nepieciešamības staigāt pa kabinetiem un iestādēm. Bet, ja pilsētas iedzīvotājam mājās vai darbavietā dators un internets nav pieejams, to piedāvā Vienas pieturas aģentūra savā atrašanās vietā, iesniegumu veidlapas var aizpildīt arī ar roku turpat, saņemot izsmeļošu informāciju par nepieciešamo pakalpojumu.*

- izstrādāt saistošos noteikumus ar mērķi neradīt administratīvo slogu uzņēmējiem (vienkāršot administratīvās procedūras), izvirzot nepamatotas prasības, kā arī veikt izmaiņas saistošajos noteikumos ar mērķi mazināt slogu uzņēmējiem, vienlaikus uzlabot publisko pakalpojumu kvalitāti. *Lai veicinātu zināšanu līmeņa celšanos par administratīvā sloga problemātiku un administratīvo procedūru vienkāršošanu valsts un pašvaldību iestāžu darbiniekiem, ieteicams izmantot metodiskās rokasgrāmatas „Paplašinātais standarta izmaksu modelis” un „Klienta maršruta attēlošanas metode”.*

**Rīgas pilsēta.** *Rīgas domes 2012.gada 18.decembra saistošie noteikumi Nr.197 „Par nekustamā īpašuma nodokli Rīgā”, lai samazinātu nekustamā īpašuma nodokļa slogu Rīgas pilsētas iedzīvotājiem, sniegtu atbalstu uzņēmējiem, veicinātu Rīgas teritorijas attīstīšanu un sakārtošanu, nosaka samazinātu nekustamā īpašuma nodokļa likmi zemei iepriekšminētajām nodokļu maksātāju kategorijām.*

- piemērot nodokļus un nodevu atvieglojumus:
  - a. nekustamā īpašuma nodoklim (dažādi kritēriji atlaides piemērošanai, piemēram, par esošo darbavietu saglabāšanu un jaunu darbavietu radīšanu, u.c.)

**Bauskas novads.** *Pašvaldības Uzņēmējdarbības konsultatīvā padome 2012.gada nogalē domes deputātiem ierosinājusi priekšlikumu par nekustamā īpašuma nodokļa atlaidēm uzņēmumiem. Deputāti sadarbībā ar padomes locekļiem plāno izstrādāt kritērijus atlaides piešķiršanai, piemēram, par vides sakopšanu, par jaunu darba vietu radīšanu u.c.*

- b. izsniegt bezmaksas tirdzniecības atļauju mājražotājiem pašvaldības organizētajos pasākumos

**Dobeles novads.** *Uzņēmējiem var tikt izsniegta bezmaksas tirdzniecības atļauja kā atbalsts pašvaldības organizētos pasākumos, piemēram, pavasara gadatirgū.*

- c. samazināt pašvaldības nodevu par reklāmas izvietojumu publiskajās vietās

**Tukuma novads.** *Attiecīgajos saistošajos noteikumos ir noteikts, ka pašvaldības nodeva netiek iekasēta par reklāmu, kas izvieta Tukuma novada teritorijā reģistrētas juridiskas personas vai individuālā darba veicēji. Vienlaikus Tukuma novada Dome var Tukuma novadā par 50 % vai*

atbrīvot no nodevas, ja, izvietojot reklāmu, tiek nodrošināta novadam nepieciešamās orientējošās informācijas, mazo arhitektūras formu izgatavošana, izvietošana, apkope, uzturēšana vai tiek veiktas līdzīga rakstura darbības novada infrastruktūras uzlabošanai un attīstībai.

**Raunas novads.** Raunas novada dome piemēro Raunas novada teritorijā reģistrētajiem uzņēmumiem – 50% atlaidi reklāmas izvietošanai pašvaldības interneta mājas lapā [www.rauna.lv](http://www.rauna.lv) un pašvaldības informatīvajā izdevumā “Raunas novada vēstis”.

- veicināt partnerību starp pašvaldību un uzņēmējiem

Kā veiksmīgi piemēri šeit tiek minēti tādi projekti, kā četru pirmsskolas izglītības iestāžu būvniecības un apsaimniekošanas projekts („četrus bērnu bērnudārzus projekts”) Ķekavā, Mārupē, Tukumā un Ogrē, kā arī Ogres mākslas skolas renovācija un apsaimniekošana. Šajos gadījumos PPP iepirkums tika veikts pēc Publisko iepirkumu likuma normām un četru bērnu bērnudārzus būvniecības un apsaimniekošanas projektam bija nepieciešama īpaša Ministru kabineta atļauja.

- paaugstināt pašvaldības darbinieku profesionālās prasmes un iemaņas

**Daugavpils un Krāslavas novadi.** 2011.gadā projekta „Dienvidlatgales lauku pašvaldību kapacitātes stiprināšana ekonomiskā rakstura projektu identificēšanā un izstrādē” ietvaros veiktas aktivitātes ar mērķi paaugstināt minēto novadu pašvaldību darbinieku kompetenci aktuālo uzņēmējdarbības vides procesu un attīstības iespēju izpratnē, nodrošinot ar pamatotu un teritoriāli piesaistītu ekonomiskās darbības veicināšanas aktivitāšu kopu, sniedzot zināšanās par inovācijas procesu vadību un ieceru finansiālā izdevīguma vērtēšanu, u.c.

- nodrošināt kvalificētu speciālistu piesaisti pašvaldības iestādēs ar fokusu uz uzņēmējdarbības veicināšanu

**Siguldas novads.** 2012.gada septembrī novadā atklāts uzņēmējdarbības atbalsta punkts, kas izveidots, pateicoties Siguldas novada pašvaldības un Igaunijas – Latvijas pārrobežu sadarbības programmas projekta „Pārtikas mājražošanas pārrobežu sadarbības tīkla attīstības veicināšana lauku teritorijās atbalstam”. Tā rezultātā darbu uzsāka divi uzņēmējdarbības atbalsta speciālisti, viens speciālists konsultēs par jaunu uzņēmumu veidošanu un esošo attīstīšanu, otrs darbosies kā novada lauku un uzņēmējdarbības attīstības konsultants. Minētā projekta ietvaros tika piesaistīts arī Uzņēmējdarbības atbalsta centra vadītājs. Sazinoties ar uzņēmējdarbības atbalsta centra vadītāju, tika noskaidrots, ka tika konsultēti 40 cilvēki (šādos jautājumos: telpu noma, atbalsts mārketinga aktivitātēs, biznesa ideju dzīvotspēja utt.), novada mājaslapā tika izveidota vietne par aktualitātēm ES līdzekļu piesaistē, tiek rīkoti semināri ES fondu līdzekļu piesaistei, tiek atbalstītas mārketinga aktivitātes, tiek nodrošināta vietējo uzņēmēju interešu aizstāvēšana.

- sekmēt pašvaldības un uzņēmēju sadarbību subsidēto darba vietu izveidē

**Ventspils pilsēta.** Eiropas Sociālā fonda ietvaros paredzēti līdzekļi bezdarbnieku apmācības nodrošināšanai un subsidēto darba vietu izveidei. Piemēram, 2010.gadā, lai nodrošinātu ar darbu nelabvēlīgos apstākļos nonākušus cilvēkus, pieteikumus Nodarbinātības valsts aģentūras Ventspils filiālē iesnieguši 11 darba devēji – 6 pilsētā un 5 novadā. Šīs kategorijas bezdarbniekiem tiek veidotas 15 subsidētas darba vietas. Savukārt 4 darba devēji pilsētā un novadā izveidojuši 6 darba vietas invalīdiem.

- sekmēt pašvaldības līdzdalību investīciju piesaistei privātās ražošanas teritorijās u.c.

**Smiltenes novads.** Smiltenes pašvaldība piedāvā uzņēmējiem slēgt sadarbības līgumu (kā garantija tam, ka finansējums infrastruktūras sakārtošanai netiks ieguldīts bezjēdzīgi), tajā atrunājot pušu pienākumus – uzņēmējs noteiktajā laika posmā apņemas nodrošināt investīciju piesaisti, pašvaldība – sakārtot ceļu. Tāpat pašvaldība piedalās investoru meklēšanā.

## 1.2. Infrastruktūra

Infrastruktūras jomā pašvaldības var veikt sekojošas darbības:

- attīstīt industriālās teritorijas un ceļu infrastruktūru (pašvaldības atbalsta nodrošināšana infrastruktūras - ūdensapgāde, kanalizācija, ielas, ceļi - izveidei)

**Valmieras pilsēta.** 2012.gadā Valmieras pilsētas izsludināja atklātu konkursu „Valmieras pilsētas industriālās (ražošanas) zonas infrastruktūras attīstība - ielu būvprojektu izstrāde”, lai izstrādātu četru ielu rekonstrukcijas skices un tehniskos projektus; konkursa iepirkums noslēdzās sekmīgi. Tādējādi pilsētā tiek veidots kvalitatīvs ielu tīkls, veicinot investoru piesaisti, sekmējot pakalpojumu pieejamību un sasniedzamību, utt. Pilsētvides prioritātes “Policentriska attīstība” 3.6.1.1.aktivitātē Valmieras pilsētas pašvaldība īstenoja integrētu projektu - Matīšu šosejas rekonstrukcija posmā no Rīgas ielas līdz Valmieras pilsētas robežai un paplašinātu ražošanas telpu izbūve Valmieras Biznesa un Inovāciju inkubatora darbības nodrošināšanai. Šobrīd inkubatorā darbojas vairāk kā 40 uzņēmumi, kas pārstāv dažādas nozares, tajā skaitā enerģētiku, būvprojektēšanu un būvniecību, mašīnbūvi, informāciju tehnoloģijas, tūrisma nozari, kosmētikas līdzekļu ražošanu, pārtikas rūpniecību, biokurināmā ražošanu un citas.

**Daugavpils pilsēta.** Viena no lielākajām Daugavpils industriālajām teritorijām atrodas Ziemeļu rūpnieciskajā zonā, kura ir izveidota bijušās Daugavpils Ķīmiskās šķiedras rūpnīcas teritorijā. Tur atrodas 38 ēkas un strādā vairāk nekā 2 000 cilvēki.

- identificēt, kartēt un aprakstīt industriālā zonā esošos neizmantotos zemes gabalus

**Līvānu novads.** Investīciju plānā 2012.-2014.gadam Līvānu novada Dome ir paredzējusi industriālajā zonā esošo neizmantoto zemes gabalu identifikāciju, kartēšanu, aprakstīšanu, kā arī mārketinga pasākumu veikšanu. Šī rīcība tiks īstenota sadarbībā ar uzņēmējiem un Valsts zemes dienestu.

- izveidot biznesa inkubatoru, atbalstīt tehnoloģiskā parka izveidi

**Alūksnes, Cēsu un Madonas novadi.** Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra, īstenojot Eiropas Reģionālās attīstības fonda līdzfinansētu projektu „Biznesa inkubatoru attīstība Latvijā”, biznesa inkubatoru programmas ietvaros ir atbalstījusi 10 biznesa inkubatoru operatoru darbību, t.sk. biedrības „Biznesa inkubators Cēsis” darbību.

- veidot biznesa inkubatorus ar ražošanas telpām

**Ventspils pilsēta.** Nodibinājuma „Ventspils Augsto tehnoloģiju parks” galvenais uzdevums ir nodrošināt visu nepieciešamo infrastruktūru un atbalsta pakalpojumus augsto tehnoloģiju nozaru uzņēmumu attīstībai Ventspils pilsētā un reģionā.

- izstrādāt pašvaldības teritorijas plānojumu, plānojot arī uzņēmējdarbībai būtisko teritoriju attīstību

**Bauskas novads.** 2012.gada 26.aprīlī apstiprināts Bauskas novada teritorijas plānojums 2012.-2023.gadam, kura paskaidrojuma raksta ietvaros ir iekļauta sadaļa par uzņēmējdarbību, ņemot

vērā, ka tā novadā ir cieši saistīta ar vietējo resursu izmantošanu. Vienlaikus teritorijas plānojuma paskaidrojuma rakstā norādīts, ka novadā esošās rūpnieciski izmantojamās teritorijas atrodas jau vēsturiski veidojušās industriālajās teritorijās, kas paredz iespēju un nepieciešamību tās attīstīt.

### 1.3. Mārketinga aktivitātes un atbalstošās funkcijas

Marketinga jomā pašvaldības var veikt sekojošas darbības:

- izstrādāt pašvaldības teritorijas mārketinga programmu

**Ventspils pilsēta.** Tā ir pirmā pašvaldība Latvijā, kas savā darbībā plaši pielieto pilsētmarketingu. 2000.gadā tika izstrādāta mārketinga programma; 2003.gadā – pilsētas mārketinga stratēģija pilsētas svarīgākajām mērķgrupām. 2010.gadā tika izstrādāta un pieņemta mārketinga stratēģija 2010.-2013.gadam.

- nodrošināt informatīvo atbalstu uzņēmējiem:
  - a. sniedzot informāciju par ES struktūrfondu līdzfinansējuma iespējām uzņēmējdarbības attīstībā un konkurētspējas celšanā, uzņēmēju atbalstu pārstāvniecībai izstādēs, pieredzes apmaiņas braucienos u.c., kā arī paplašināt atbalsta personāla klāstu (ne tikai Lauku attīstības speciālists, bet arī uzņēmējdarbības atbalsta speciālists)

**Līvānu novads.** Pašvaldības finansēts konsultants sniedz konsultācijas par uzņēmējdarbības uzsākšanu, ES projektu ieviešanu u.c. ar uzņēmējdarbības attīstību saistītiem jautājumiem. Kopš 2006.gada šādus pakalpojumus izmantojušas ap 900 fiziskās un juridiskās personas.

- b. iesakot vērsties Latgales uzņēmējdarbības centrā, kas interesantiem sniegs šādus pakalpojumus: konsultācijas, e-pakalpojumus, konsultācijas par dažādu institūciju pakalpojumiem, konsultatīvu atbalstu piemērotu industriālo zonu atrašanās, pieredzes apmaiņas braucieniem un tirdzniecības misiju/uzņēmēju grupu vizīšu organizēšanu, kā arī koordinēs motivācijas un apmācības pasākumus.
- c. popularizējot informācijas meklēšanu, izmantojot publiski pieejamos interneta pieejas punktus pašvaldību bibliotēkās un citos punktos, vienlaikus popularizējot uzņēmējiem iespēju izmantot e-pakalpojumu iespējas, piemēram, attālinātie norēķini, elektroniskā deklarēšanās sistēma u.c.

- veidot novada/reģiona zīmolu

Kurzemes Tūrisma asociācija ir izveidojusi zīmolu „Ražots Kurzemē”, kura galvenais mērķis ir popularizēt Kurzemi kā reģionu, izcelt Kurzemes ražotājus, radīt tūristu interesi. Projekts tika iesniegts apakšaktivitātē „Nevalstisko organizāciju administratīvās kapacitātes stiprināšana”. Projekta mērķis - attīstīt jaunu inovatīvu publisko tūrisma pakalpojumu - zīmolu "Ražots Kurzemē", ietverot uz informācijas tehnoloģijām balstītu risinājumu izstrādi, tādējādi sekmējot Kurzemes Tūrisma asociācijas darbības kvalitātes pilnveidošanu un aktīvu iesaisti lēmumu pieņemšanas procesā, kas saistīts ar tūrisma politikas veidošanu.

- organizēt novada uzņēmēju dienas, sekmēt uzņēmēju savstarpējo sadarbību, pieredzes apmaiņu un informētību par aktuālajiem jautājumiem

**Bauskas novads.** 2013.gada rudenī Bauskas pilsētas Rātslaukumā plānots rīkot uzņēmēju dienu. Tai plānots piesaistīt jau popularitāti ieguvušos vecpilsētas pagalmu svētkus, arī Tūrisma un



informācijas centra aktivitātes. Novembrī plānots rīkot Ražas svētkus, kuros godinātu novada zemkopjus.

- izveidot Uzņēmēju konsultatīvo padomi, t.sk. izplatīt informāciju, kas noderīga uzņēmējdarbības uzsākšanai un attīstībai; sekmēt sistemātisku informācijas apmaiņu starp pašvaldības vadību un uzņēmējiem

**Valmieras pilsēta.** Valmieras Uzņēmēju konsultatīvā padome ir aktīvu cilvēku grupa, kas pārstāv uzņēmēju intereses Valmieras pilsētā un darbojas uz nolikuma pamata, kā arī kalpo kā sabiedriskās domas veidošanas instruments. Padome tiek veidota pēc Valmieras pašvaldības un vietējo uzņēmēju iniciatīvas ar mērķi veicināt uzņēmējdarbības vides attīstību pilsētā.

- atbalstīt uzņēmējus pārstāvniecībai izstādēs

**Jūrmalas pilsētas Dome** 2012.gada janvārī noslēdza līgumu Latvijas Investīciju un attīstības aģentūru par projekta „Jūrmalas un Latvijas kūrortpilsētu dalība ārvalstu starptautiskajās tūrisma izstādēs un gadatirgos” īstenošanu, ko 50 % apmērā līdzfinansē Eiropas Reģionālās attīstības fonds. Projekta īstenošana dos iespēju piedalīties 15 starptautiskajās tūrisma izstādēs stratēģiskajos mērķtirgos. Jūrmalas pilsētas Dome ir projekta vadošais partneris, projekts tiks īstenots sadarbībā ar 12 partneriem, piemēram, SIA „Hotel Jūrmala Spa” u.c.

#### **1.4. Pašvaldību atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, t.sk atbalsts cilvēkresursiem (nodarbinātībai, konkurētspējai un attīstībai)**

- atbalsta sniegšanā uzņēmējdarbības uzsākšanai, t.sk. atbalstam cilvēkresursiem, pašvaldības var veikt sekojošas darbības piešķirt finansējumu labu biznesa ideju realizēšanai (konkurss)

**Alūksnes novads.** 2011.gadā tika izsludināts projektu konkurss „Jauniešu biznesa ideju konkurss komercdarbības uzsākšanai Alūksnes novadā”, kurā aicināti piedalīties Alūksnes novada jaunieši vecumā no 18 līdz 30 gadiem. Uzvarētāji ieguva tiesības noslēgt līgumu ar pašvaldību par finansējuma saņemšanu komercdarbības uzsākšanai. Alūksnes novada pašvaldība konkursa īstenošanai piešķīrusi 3300 latus. Konkursa rezultātā tika atbalstīti 6 jauniešu biznesa idejas, t.sk. sojas vasku sveču liešanas ideja, jātnieku pakalpojumu sniegšanas ideja, projektēšanas pakalpojumu sniegšanas ideja utt.

- sekmēt pašvaldības sadarbību ar bankām

**Rīgas pilsēta.** Kopš 2009.gada Rīgas domes un Swedbank grantu programmā “Atspēriens” atbalstītas 77 uzņēmējdarbības idejas, piešķirot kopējo līdzfinansējumu Ls 364 355,59 apmērā. Šo gadu laikā konkursam iesniegtas vairāk nekā 700 idejas. Grantu programma „Atspēriens” turpinās piedāvāt ne tikai finansiālu atbalstu uzvarētājiem, bet arī jaunas zināšanas ikvienam interesentam, organizējot bezmaksas seminārus par uzņēmējdarbībā svarīgām tēmām.

- veicināt jauniešu nodarbinātību, jaunatnes ieinteresēšanu uzņēmējdarbībā (stipendiju fonds)

**Ogres novads.** Speciālisti no VAS „Hipotēku un Zemes Banka”, SIA „Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs” interaktīvas programmas „Tu vari vairāk” ietvaros novada jauniešiem sniedza informāciju par finansējuma piesaistes iespējām uzņēmējdarbības uzsākšanai un attīstībai ar mērķi ieinteresēt un pievērst jauniešus uzņēmējdarbībai lauku teritorijās.

- veicināt iedzīvotāju tālākizglītības un mūžizglītības iespējas

**Talsu novads.** 2012.gadā Talsu novada Pieaugušo izglītības centrs kā 12.partneris Latvijas-Lietuvas pārrobežu programmas projektā "Konkurētspējīga uzņēmējdarbība caur sadarbību" sniedza iespēju iedzīvotājiem apgūt uzņēmējdarbības prasmes. Projekta ietvaros arī tika iegādātas jaunas datorprogrammas uzņēmējdarbības apmācībai.

- sekmēt atbalsta sniegšanu rūpnieciskajiem projektiem

**Ventspils pilsēta.** Katram rūpnieciskajam projektam no Ventspils brīvostas puses tiek nozīmēts kvalificēts projekta vadītājs, kurš ir uzņēmuma rīcībā, lai jebkurā laikā un bez maksas palīdzētu savlaicīgi risināt ar pašvaldību saistītos jautājumus. Šāds atbalsts projekta sākumposmā ļauj uzņēmumiem ietaupīt finanšu līdzekļus un it īpaši laiku.

Līdzīgi, kā redzams 1.attēlā, analizējot pašvaldību attīstības programmās ietverto, pašvaldību visvairāk pielietotie uzņēmējdarbības veicināšanas pasākumi attiecināmi uz mārketinga aktivitātēm un atbalstošajām funkcijām.